

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum II. Decretalium, Per Triginta Titulos Distributum, In Quo Agitur
De Judiciis, Foro Competenti, Libelli Oblatione, Mutuis petitionibus, ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. I. An Procurator substitutus jurare debeat, non habito mandato?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73001](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73001)

ARTICULUS. II.

Qui teneantur ad juramentum calumnia præstandum?

705. **R**Esp. quòd regulariter ad hoc teneantur ipsæ personæ litigantes; probatio constat. 1. ex L. 2. C. de jurejurand. propter calumn. §. Sed quia veremur, relato supr. num. 701. quod etiam habetur in Authentica Principales, 6. eod. ibi: Principales personæ, vel ille, ad quas negotium in medio migraverit, coram iudicibus jurent, quòd nihil penitus causa patrocinii iudicibus, vel alii cuicumque personæ pro hac causa dederint, vel promiserint, vel postea dabunt, vel per se, vel per aliam mediam personam: exceptis his, quæ propriis Advocatis pro patrocinio præstant, aliisque personis, quibus nostræ leges dari disponunt.

706. Not. autem, hoc juramentum prius præstandum ab Actore, seu illo, qui prius ad litem provocavit; unde, quando §. 1. Instit. de pœn. temerè litigant. dicitur, quòd Reus debeat jurare de calumnia; & deinde in §. Item Actoris, quòd Actor, non est, quòd Reus jurare debeat, antequam juret Actor; sed solum, quòd Reus juret prius, quam audiatur; sicut etiam Actor: cum autem Actor audiatur prius, etiam juret prius; sic gloss. in dict. L. 2. V. Et Actor. Et hoc extenditur etiam ad hæredes, qui defuncto succedunt in lite, licet iste prius hoc juramentum præstiterit; ratio est ex Authent. Principales, relata n. prior. ibi: vel ille ad quas negotium in medio migraverit. Ratio est, quia etiam si defunctus animam suam obstrinxerit, & sibi frenum imposuerit; Hæres tamen hoc freno non tenetur, & absque perjurio calumniari posset: ergo æquitas postulat, ut simile frenum sibi quoque injiciat. Ex quo etiam habetur, juramentum non esse repetendum, si defuncto Judici alius substituatur; nam juramentum prius factum non erat limitatum ad hanc numero personam, & hoc individuum; sed ad causam: ergo tota

Tom. II.

ejus vis manet etiam mutato Judice: ergo non est, cur repetatur. Quibus positis:

q. I.

An Procurator substitutus jurare debeat, non habito mandato?

707. **D**E hoc agitur in c. in appellationis. 2. h. t. in 6. §. Procuratores, ibi: Procuratores quoque (qui post juramentum calumnie deputantur) teneri volumus (ut calumnia vitetur ab ipsis) ad subeundum hujusmodi juramentum: etiamsi à suis dominis quid ponere, aut respondere, seu agere debeant, sint instructi. Nam ex hoc textu communiter deducitur, quòd Procurator deputatus post juramentum calumnie à Principali, debeat etiam ipse jurare de calumnia; sic Andr. Gail. l. 1. observ. 89. numer. 47. & alii. Nam & ipse calumniam infert, si sciens causam esse injustam, aut non credens, esse justam, defendendam suscipiat.

708. Dubitari autem potest, an Procurator non solum in animam Principalis, sed etiam in animam suam jurare debeat? In hac quæst. aliud est de jure civili; aliud de jure canonico. In jure civili ad hoc adjunguntur soli Principales, exceptis casibus, quibus deponitur in casibus Pupillorum, Minorum, & similibus personarum; nam tunc illi, qui eorum nomine litigant, quia causam intelligunt, in animam suam jurant ex L. 2. C. de jurejur. propter calumn. §. 2. ibi: quod observari oportet, etsi Tutores, vel Curatores, vel alia quadam sint personæ, quæ administrationem alienarum rerum, auctoritate legitimâ gerunt. Convenit enim & ipsos jurejurando affici, quia ipsi causam scientes, ita ad eam perveniunt. Neque enim Pupillus, neque Adultus, vel alia hujusmodi personæ, sed ipsi, qui pro illis tutelam, vel curam, vel aliam legitimam gerunt administrationem, scire possunt causam, & ita ad judicium pervenire, eo quòd ex animi sui scientia jurent.

A a a

De

709. De jure autem canonico, c. 3. h. t. in 6. dicitur, quòd citra partis injuriam Procurator *habens speciale mandatum*, à Judice admittatur ad jurandum de calumnia. Priùs enim sub lite fuerat, an persona principalis per se jurare debeat de calumnia? an verò id facere possit per Procuratorem? quam quæstionem dict. c. 3. resolvens Bonifacius VIII. ait: posse Procuratorem admitti cum mandato speciali, ut juret in animam principalis. Verùm, etsi hoc sufficiat, quantum est in ordine ad principalem; eodem tamen jure tenetur Procurator jurare etiam in animam suam, ex dict. §. *Procuratores*, n. 707. ibi: *Procuratores quoque teneri volumus* (ut calumnia vitetur ab ipsis) *ad subeundum hujusmodi juramentum*; id, quod etiam constat ex c. *cùm causam*. 6. h. t.

Cùm enim controversia esset inter Archiepiscopum Ravennatensem, & Communitatem Faventinam, eam Innocentius III. quibusdam Judicibus delegarat; qui, cùm in negotio procedere cunctarentur, causam avocavit, & partibus contendentibus mandavit, ut apud Sedem Apostolicam comparerent; cùm itaque Procuratores partis utriusque cum mandatis de rato adessent, jussit Pontifex, petitionem Archiepiscopi per Procuratorem ejus exhiberi alteri parti, ad eamque responderi, atque factis quibusdam interrogationibus, ac responsionibus, iisque in scriptum redactis, adeoque lite coram Pontifice plenissime contestata, à Procuratoribus calumniæ juramentum utrinque exigere.

710. Quamvis autem Panormitanus in c. 1. h. t. num. 5. dicat, id non observari, ut etiam Advocati jurent in animam suam, sed sufficiat, sicut in aliis juramentis, quòd juret in animam Domini principalis; reddatque rationem, ne perjurii occasio præbeatur; quia Advocati frequenter precibus, aut pecuniis adducti causas suscipiunt, quas justas, aut probabiles non existimant: sed quis non videat, tales Advocatos graviter peccare? etiam contra justitiam, & cum onere restitutionis. Certè, si propterea forent liberandi à juramento calumniæ in animam

suam, quòd frequenter contingeret eos pejerare; plura sanè forent, à quibus liberandi essent, quòd cateròquin obligationi stanti contingeret perquam frequenter ab illis contraveniri; cùm tamen certum sit, ejusmodi delicta, quæ, etiam remotà obligatione juris humani, contra naturalem justitiam iterantur, multò conducibilius subjici etiam humanis legibus non mere præceptis, sed solenniter pœnalibus.

Dicendum igitur, de jure saltem canonico, Procuratores teneri jurare de calumnia non tantùm in animam sui Principalis, sed etiam suam, ut constat ex num. 709. quod confirmatur ex eo, quia Procurator fit litis Dominus per ejus contestationem; & plerùmque (ut ait Ummius apud Haunoldum tom. 5. tr. 3. n. 474.) ipsi Procuratores *melius nòrunt* calumniari, quàm principales; ut, nisi coërceantur, causas etiam pessimas sæpe defendant. Unde etiam Perez ibid. conqueritur, quòd *magno Republicæ malo hodie ab Advocatis non solet exigere hoc juramentum in singulis causis*; sed tantùm universale in susceptione officii: excipitur tamen Procurator à Judice datus ex officio; quia præsumitur morem genere Judicis decreto; Gail. l. 1. obs. 88. n. 3.

711. Quoniam verò num. 709. diximus, ut Procurator loco principalis in ejus animam juret de calumnia, sufficere, si ad hoc habeat mandatum speciale; dubium est, an censeatur habere mandatum speciale, prout hic exigitur, si constitutus sit cum clausula generali: *ad jurandum in omni causa*? vel debeat esse specifica expressio causæ v. g. *in causa fidejussionis*, &c. Aliqui censent, primum sufficere, ut videri potest in additionibus ad Bartolum in L. 2. §. *sin autem*, c. h. t. n. 4. Contrarium tamen sentit ipse Bartolus; & spectato jure hoc isti conformius est, ut constat ex c. 3. de quo n. 701. Hinc aliqui censent *mandatum speciale* non salvari etiam in illa generali clausula: & *ad jurandum de calumnia*; sed necesse esse, ut dicatur: *ad jurandum de calumnia in tali causa*; quia in iis causis

casibus, in quibus speciale mandatum requiritur, necesse est, ut etiam *certa causa* exprimat, *text. in L. Si quis mihi bona. 25. §. i. iustum, & §. sequ. de acquis. possess. & ita concludit Bart. in L. 2. §. 3. h. t. numer. 3. & seq. quamvis Andr. Gail. l. 1. observ. 83. num. 3. censet, si in Procuratorio mandato exprimat, ut juret in omni causa, *quatenus opus est*; quod etiam, moribus hodiernis, receptum esse in Camera, traditur in Annotat. in Zoësum l. 2. Cod. tit. 58. lit. A. relato pro eadem opinione etiam Berlichio p. 1. conclus. 31. à n. 18.*

715. Not. præterea ex Zoëzio in dict. tit. 58. §. *quid mali*, juramentum *malitia* præstandum esse in iudicio coram Iudice, nisi sexus, absentia, vel alia personæ conditio aliud exigat; 2. quod Procurator rectè cogatur jurare in animam propriam de facto proprio; deinde in Annotationibus ibid. lit. A. juramentum calumniæ distingui in duas species; nimirum *generale*, quo litigatores ad totam causam, nihil se calumniandi animo, contra Adversarium suscipere profitentur; *speciale* (quod jusjurandum malitiæ per se appellatur) ac generaliter, in unaquaque parte litis, toties præstat, quoties præsumptio est contra aliquem, quod malitiosè aliquid proponat, vel ab Adversario postulet, & imprimis frequentari circa probationes solet; Gail. l. 1. observ. 87. Not. 2. hoc jusjurandum non esse assertionis; sed opinionis; Obrecht. hoc tractatu, c. 20. n. 23. & seq. aut de veritate quidem conscientiæ, ac intentionis; de credulitate autem facti, vel obligationis; post Bald. Thoming. decis. 45. num. 17. Quippe litigantes non jurant, se bonam causam habere, sed ita se credere, L. 2. §. 2. h. t. unde perjurus dici nequit, qui non obtinuit, V. Corvin. h. t. vers.

est enim, &c.

¶ (o) ¶

¶

§. II.

An ad juramentum calumniæ teneantur Clerici?

DE hoc agitur statim in principio hujus tituli, c. 1. ubi Honorius II. circa juramentum calumniæ, jubet observari constitutionem Imperatoris Henrici, qui edictum Imperatoris Marci de Clericis Constantinopolitanis, quo jurare prohibentur, ad omnium Ecclesiarum Clericos pertinere declaravit, & vetuit, Clericos quoscunque in quacunque causa, seu criminali, seu civili, ad jurandum compelli; sed voluit, aliis idoneis personis hoc delegari. Verùm cum hac moderatione, ut Episcopus inconsulto Pontifice, & quisque Clericus inconsulto Prælato suo, minimè jurare debeat; quod Pontifex ita custodiri mandat, ut contra delinquentes veniam deinceps sibi noverint denegandam.

715. Constitutio autem Imperatoris Henrici talis tenoris est, ut refertur in dict. c. 1. *Nos itaque, divina & humana legis intentione servata, decernimus, & imperiali auctoritate irrevocabiliter definimus, ut non Episcopus, non Presbyter, non cujuscunque Ordinis Clericus, non Abbas, non aliquis Monachus, vel Sanctimonialis, in causa quacunque, seu controversa, seu criminali, seu civili, jusjurandum compellatur quolibet ratione subire, sed aliis idoneis defensoribus (si expedire Ecclesie sue noverit) hujusmodi officium liceat delegare; ubi tamen nota, quod, ubi Pontifex hanc Imperatoris constitutionem approbavit, subjungat: *Eam observandam cum hac moderatione, ut Episcopus inconsulto Romano Pontifice, vel quisque Clericus inconsulto Prælato suo minimè jurare audeat.* Omnibus autem Episcopis, & universo Clero, ita custodiri debere mandamus, ut si quis in illam commiserit, veniam sibi deinceps noverit denegari.*

716. Ex hac resolutione Pontificia deducitur, Clericos non teneri, *per se ipsos*, coram Iudice Laico, præstare juramentum calumniæ; nec etiam inconsulto

A a 3

Præla-